

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17.01.2006, sp. zn. 10 To 7/2006, ECLI:CZ:KSHK:2006:10.TO.7.2006.1

Číslo: 42/2007

Právní věta: I. Jestliže je hlavní líčení, k němuž se obžalovaný nedostavil, odročeno za situace, kdy nebyla dodržena lhůta pěti pracovních dnů k přípravě obžalovaného k tomuto hlavnímu líčení ve smyslu ustanovení § 198 odst. 1 tr. ř., musí být tato lhůta dodržena při předvolání obžalovaného k odročenému hlavnímu líčení; lhůty k přípravě, které měl obžalovaný k hlavnímu líčení a k odročenému hlavnímu líčení, nelze sčítat (srov. dále č. 18/1982 a č. 35/2002 Sb. rozh. tr.). Jestliže lhůta k přípravě obžalovaného na hlavní líčení podle § 198 odst. 1 tr. ř. není zachována a soud přesto hlavní líčení koná v nepřítomnosti obžalovaného, jde o podstatnou vadu řízení podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. II. Důvody nutné obhajoby ve smyslu ustanovení § 36 odst. 1 tr. ř. mohou vzniknout i po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně až do právní moci rozsudku. V takovém případě je nutno neprodleně postupem podle § 38 odst. 1 tr. ř. zajistit obžalovanému obhájce a doručit mu rozsudek. Osmidenní lhůta k podání odvolání pak běží podle § 248 odst. 2 tr. ř. od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději.

Soud: Krajský soud v Hradci Králové

Datum rozhodnutí: 17.01.2006

Spisová značka: 10 To 7/2006

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Hlavní líčení, Nutná obhajoba, Řízení o odvolání

Předpisy: § 198 odst. 1 tr. ř.

§ 248 odst. 2 tr. ř.

§ 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

§ 36 odst. 1 tr. ř.

§ 38 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Hradci Králové k odvolání obžalovaného B. E. zrušil rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. 2 T 41/2005, a vrátil napadený rozsudek okresnímu soudu, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. 2 T 41/2005, uznal Okresní soud v Trutnově obžalovaného vinným trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., za který mu uložil nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání jednoho roku se zařazením do věznice s ostrahou. Uvedeného trestného činu se obžalovaný podle napadeného rozsudku dopustil tím, že v době od 16. července 2003 do 25. ledna 2005 v K., v H., v Č. D., ani jinde, nepřispíval řádně na výživu své nezletilé dcery K. Č. částkou 1000 Kč splatnou vždy do 5. dne v měsíci předem k rukám matky dítěte Š. M., přičemž tak za uvedené období dluží na výživném 19 000 Kč.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný v zákonné lhůtě odvolání, které směřuje do výroku o vině i do výroku o trestu. Namítl, že obdržel předvolání k hlavnímu líčení, toto vzal na vědomí, avšak vzhledem k dlouhodobé pracovní neschopnosti zaslal potvrzení o pracovní neschopnosti okresnímu soudu, a protože se chtěl ujistit, že je vše v pořádku, kontaktoval okresní soud ještě telefonicky. Hlavní líčení pak proběhlo v jeho nepřítomnosti a výpověď matky nezletilé byla pouze čtena, a tudíž se soud nemohl dozvědět skutečnost, že pohledávka je uhrazena (odvolatel zřejmě má na mysli dlužné výživné). Závěrem odvolatel uvedl, že nechápe, jak se něco takového v právním státě může přihodit.

Z podnětu podaného odvolání přezkoumal krajský soud podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku i správnost postupu řízení, které jeho vydání předcházelo, a to zejména z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, přihlížel, pokud měly vliv na správnost přezkoumávaných výroků.

Odvolání obžalovaného považuje krajský soud za důvodné, neboť zjistil procesní pochybení v postupu okresního soudu. Ten nařídil první hlavní líčení na 11. 5. 2005 a k tomuto hlavnímu líčení předvolal obžalovaného, avšak doručení předvolání je vykázáno až dne 9. 5. 2005. K hlavnímu líčení 11. 5. 2005 se obžalovaný nedostavil a toto hlavní líčení bylo odročeno na 8. 6. 2005, když v protokole je uvedeno, že se obžalovaný omluvil a telefonicky sdělil, že zasílal soudu potvrzení o pracovní neschopnosti. Toto potvrzení je skutečně založeno ve spise a vyplývá z něho, že obžalovaný byl v pracovní neschopnosti od 10. 5. 2005. Aniž se tedy dne 11. 5. 2005 konalo hlavní líčení, byla vyslechnuta mimo hlavní líčení svědkyně Š. M., matka nezletilé, která mj. potvrdila, že obžalovaný dlužné výživné neuhradil a že dluh činí nadále zmíněných 19 000 Kč. Obžalovaný pak byl předvolán k novému hlavnímu líčení a předvolání převzal dne 2. 6. 2005. Opět však zaslal, stejně jako v prvním případě, potvrzení pracovní neschopnosti. Toto potvrzení došlo okresnímu soudu dne 7. 6. 2005. Dne 8. 6. 2005 samosoudce telefonicky zjistil od ošetřujícího lékaře, že obžalovaný je v pracovní neschopnosti pro zánět průdušek a astma, jeho zdravotní stav mu však nijak nebrání dostavit se k soudu. Hlavní líčení dne 8. 6. 2005 bylo pak konáno v nepřítomnosti obžalovaného (na podkladě rozhodnutí podle § 202 odst. 2 tr. ř.), když bylo konstatováno, že lhůta u obžalovaného k přípravě na hlavní líčení byla zachována. V hlavním líčení pak byla přečtena výpověď obžalovaného z přípravného řízení podle § 207 odst. 2 tr. řádu. Dále byla podle § 211 odst. 1 tr. ř. přečtena výpověď svědkyně Š. M., není však uvedeno, o jakou výpověď se jednalo, a zejména z protokolu je zřejmé, že přítomná státní zástupkyně nevyjádřila svůj souhlas se čtením této výpovědi. V tomto hlavním líčení dne 8. 6. 2005 byl pak vyhlášen napadený rozsudek.

Okresní soud tedy nerespektoval ustanovení § 198 odst. 1 tr. ř., podle něhož den hlavního líčení soud musí stanovit tak, aby obžalovaný od doručení předvolání měl alespoň lhůtu pěti pracovních dnů k přípravě. Tuto lhůtu lze zkrátit jen tehdy, pokud se obžalovaný k hlavnímu líčení přesto dostaví a o provedení hlavního líčení výslovně požádá. Soudní praxe je přitom zajedno v tom, že uvedenou lhůtu není nutno respektovat v případě odročeného hlavního líčení (pokud ovšem nedojde k podstatné změně procesní situace, např. po kasačním usnesení nadřízeného soudu nebo po upozornění podle § 225 odst. 2 tr. ř.). Jestliže je však hlavní líčení, k němuž se obžalovaný nedostavil, odročeno za situace, kdy nebyla dodržena lhůta pěti pracovních dnů k přípravě obžalovaného k tomuto hlavnímu líčení, musí být tato lhůta dodržena při předvolání obžalovaného k odročenému hlavnímu líčení;

lhůty k přípravě, které měl obžalovaný k hlavnímu líčení a k odročenému hlavnímu líčení, nelze počítat. Jiný postup by byl v rozporu s čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, podle něhož má obviněný právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Srov. i čl. 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle kterého každý, kdo byl obviněn z trestného činu, má mít přiměřený čas a možnost k přípravě své obhajoby.

Tím spíše platí uvedené závěry za situace, že obžalovaný byl v době konání obou hlavních líčení nemocný a byl v pracovní neschopnosti pro zánět průdušek a astma. Pokud krajský soud odhlédne od pochybností, které vyvolává již samo vyjádření lékaře, že obžalovaný byl pro uvedenou nemoc v (dlouhodobé) pracovní neschopnosti, a přesto mu to nijak nebránilo dostavit se k soudu (patrně je zde míněno zúčastnit se hlavního líčení), je zjevné, že obžalovaný zde mohl být v dobré víře, že jeho neúčast v hlavním líčení bude za stejné situace opět omluvena tak, jako v prvním případě, a tedy že hlavní líčení bude odročeno. Je sice pravda, že potvrzení pracovní neschopnosti nevede samo o sobě k povinnosti odročit hlavní líčení, neboť jde o doklad pro účely nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení a důvodem k odročení hlavního líčení z důvodu nemoci obžalovaného může být v zásadě pouze lékařská zpráva, z níž vyplývá, že nemoc (či úraz) obžalovaného je takového charakteru, že není schopen se zúčastnit hlavního líčení. Toto vše ale obžalovaný nemusí vědět. Dokud není obžalovaný v uvedeném smyslu poučen (což se činí tímto usnesením krajského soudu), pak lze připustit, že mu není známo, že svou neúčast u hlavního líčení musí omluvit uvedeným kvalifikovaným způsobem. Tím spíše to platí za situace, kdy první hlavní líčení bylo na základě pouhého potvrzení pracovní neschopnosti (a telefonické omluvy) obžalovaného odročeno. Je sice zřejmé, že obžalovaný neprojevil způsobem své komunikace se soudem dostatečně seriózní přístup ke svému trestnímu stíhání, nicméně okresní soud měl obžalovaného již v rámci předvolání k druhému hlavnímu líčení náležitě poučit, jakým způsobem by musel doložit v případě opětovné omluvy svou neschopnost zúčastnit se hlavního líčení. To však okresní soud neučinil a za situace, která popsaným způsobem vznikla, nemohl hlavní líčení dne 8. 6. 2005 konat. Krajský soud v této souvislosti zdůrazňuje, že hlavní líčení je těžištěm celého trestního řízení a je v něm třeba klást zvýšené nároky na respektování obhajovacích práv obžalovaného.

Okresní soud však ani neprovedl stěžejní důkaz v souladu s trestním řádem, když výpověď svědkyně Š. M. četl za použití ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř., aniž k tomu dal státní zástupce výslovný souhlas, což je podmínkou aplikace uvedeného zákonného ustanovení. Okresní soud na základě takto provedeného dokazování nemohl dospět ani k úplným skutkovým zjištěním. Se zřetelem k odvolací námitce, že dluh na výživném byl uhrazen, bude nutno v novém hlavním líčení toto tvrzení ověřit buď opětovným výsledkem svědkyně Š. M., nebo alespoň opatřením jejího písemného vyjádření. Čistý protokol o výslechu této svědkyně ze dne 11. 5. 2005 však bude v hlavním líčení možné jen za striktního dodržení ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř., když před čtením výpovědi je třeba vždy zadokumentovat stanoviska stran. Konečně krajský soud zjistil další procesní vadu spočívající v tom, že napadený rozsudek ze dne 8. 6. 2005 byl vyhotoven až dne 11. 8. 2005, a za situace, kdy od 28. 6. 2005 je obžalovaný ve výkonu trestu odnětí svobody (ve věznicí V., předpokládaný konec trestu 15. 4. 2006), měl být obžalovanému ustanoven obhájce a rozsudek měl být doručován již i tomuto obhájci, neboť ani po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně není trestní stíhání skončeno a platí důvod nutné obhajoby ve smyslu ustanovení § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř.

Z těchto důvodů tedy krajský soud z podnětu odvolání obžalovaného napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil Okresnímu soudu v Trutnově. Okresní soud provede ve věci nové hlavní líčení při plném respektování uvedených procesních předpisů a práva obžalovaného na obhajobu a po provedení důkazů v souladu s trestním řádem okresní soud znovu rozhodne. Krajský soud připomíná, že nyní již pro celý další průběh trestního řízení platí, že obžalovaný je poučen o tom, že jeho případná neúčast u soudního jednání ze

zdravotních důvodů může být omluvena jen tehdy, pokud doloží lékařskou zprávu výslovně potvrzující, že není schopen účasti u soudního jednání.